

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 16 maj 1916 kl. 1 e. m.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 13, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående revision av reglementena för de kungliga teatrarna och för deras personals pensionsinrättningar.

Uti en inom andra kammaren avgiven och till kammarens femte tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 220, har herr *Lindhagen* hemställt, att riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte taga i övervägande i vad mån reglementena för kungl. teatrarna och deras personals pensionsinrättningar kunna underkastas revision i syfte att tillförsäkra denna personal en rättvis och tryggad anställning.

Motionen.

Beträffande motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

I ärendet hava på utskottets anmodan yttranden avgivits av styrelserna för kungl. teaterns aktiebolag, kungl. dramatiska teaterns aktiebolag, kungl. teaterns pensionsinrättning och kungl. hovkapellet pensionsinrättning, vilka yttranden vidfogas detta utlåtande såsom bilagor.

*Yttrandén
över motionen.*

För bedömande av motionens räckvidd synes först böra undersökas, vilka brister motionären anser förefinnas uti ifrågasvarande reglementen, nämligen för kungl. teatern den 28 april 1899, för kungl. dramatiska teatern den 29 november 1907, för kungl. hovkapellet pensionsinrättning den 31 maj 1877 och för de kungl. teaterns pensionsinrättning den 13 augusti 1909. Härvid torde man finna, att motio-

Utskottet.

närens avsikt varit att påvisa oriktigheten däri att befattningshavare utan anledning kan skiljas från sin tjänst genom uppsägning viss tid före varje spelårs utgång, samt att sålunda uppsagd befattningshavare i vissa fall går förlustig av honom till pensionskassan inbetalda avgifter.

Med anledning härav synes utskottets befattning med motionen böra begränsas till en granskning av ifrågavarande reglementen allenast i ovan angivna hänseenden.

En sådan granskning giver vid handen, att befattningshavare vid dessa institutioner i vanliga fall skola antagas genom kontrakt, som upprättas på allenast ett spelår och skola uppsägas i fråga om kungl. teatern och hovkapellet's personal tre månader och ifråga om kungl. dramatiska teatern's personal fyra månader före spelårets utgång, vid äventyr att kontraktet eljest anses prolongerat för näst instundande spelår och så vidare för ett år i sänder.

Vidare inhämtas, att delägare i kungl. hovkapellet's pensionsinrättning, som avgår efter uppsägning, innan han varit anställd i 10 år, går förlustig inbetalda pensionsavgifter, varemot delägare i de kungl. teatern's pensionsinrättning, som på grund av att teaterstyrelsen beslutat nedsättning i hans löneförmåner eller helt och hållet vägrat att återanställa honom, lämnat sin tjänst och uteslutits ur pensionsinrättningen, är berättigad att återfå de avgifter, som av honom guldits till densamma.

Vid överbägande av motionen, finner utskottet vad först beträffar ifrågasatta förändringar i pensionsreglementena, att eftersom bestämmelser redan förefinnas i reglementet för de kungl. teatern's pensionsinrättning om rätt för uppsagd delägare att återbekomma erlagda avgifter, motionen endast riktar sig mot reglementet för hovkapellet's pensionsinrättning. Vid granskning av detta reglemente kan utskottet icke undgå att med hänsyn till de förekommande korttidskontrakten och stadgade höga inträdesavgifterna finna det vara önskligt, om förändringar kunde vidtagas till förmån för delägare, som inuan han tjänstgjort i 10 år avgår från sin befattning på grund av uppsägning. Huruvida sådana ändringar kunna eller böra komma till stånd är emellertid helt naturligt beroende av pensionskassans ställning och behov, något som det icke torde tillkomma utskottet att taga i överbägande i detta sammanhang. Härtill kommer att frågor om reglementsändringar uppenbarligen äro att betrakta som en pensionsinrättningens inre angelägenhet, vilken enligt gällande bestämmelser behandlas av inrättningens delägare å vederbörligen kungjord stämman, varefter ändringsbeslutet, om det till-

vunnit sig $\frac{2}{3}$ majoritet, underställes Kungl. Maj:ts prövning. Utskottet finner sålunda, att det bör överlämnas åt pensionsinrättningens delägare själva såsom direkt intresserade i saken och mest kompetenta att ordna ifrågavarande angelägenhet, och att i följd därav någon hänvändelse härom till Kungl. Maj:t varken erfordras eller kan anses lämplig från riksdagens sida.

Vad bestämmelserna om anställning med ettåriga kontrakt beträffar, äro dessa tydligen tillkomna överbärande av hänsyn till de konstnärliga krav, som sådana institutioner som kungl. teatern och kungl. dramatiska teatern givetvis måste fylla. Ifrågasättas kan likväl, om dessa konstnärliga krav i lika hög grad betingade korttidsanställning för hovkapellet som för de rent sceniska artisterna.

På samma gång utskottet från berörda synpunkt medger behöfligheten av att de s. k. korttidskontrakten i fråga om personalens anställande bibehållas, vill emellertid utskottet framhålla önskvärdheten av att uppsägning av artister eller medlemmar i hovkapellet icke sker i andra fall än detta är betingat av konstnärliga krav eller av allmänna ordningssynpunkter, samt att kungl. teatrarnas direktioner genom att med synnerlig takt och försynthet använda sig av sin uppsägningsrätt så vitt på dem ankommer, bidrager att begränsa den osäkerhet och risk för personalen, som ligger i korttidsanställningen. Samtidigt är det ur samma synpunkt önskvärdt, att reglementena för de kungl. teatrarna icke lägga sådan maktbefogenhet i styrelsernas hand, som möjligen kan förleda dessa till uppsägning på andra grunder än ovan angivna.

Det må emellertid erinras därom, att § 81 i reglementet för kungl. teatern innehåller bestämmelser, som kunna förleda vederbörande till att göra uppsägningar av skäl, som icke äro av den natur, att de böra få influera på anställningen. I § 81 stadgas rätt och plikt för teaterchefen att varna och pliktfälla teatern tillhörande personer, som »menligen utlåta sig om kamrater, förmän eller kungl. teaterinstitutionen och dess verksamhet». Den omständigheten att dylika uttalanden stämplas i reglementet som förseelse, inbjuder lätt styrelsen att även vid valet om förnyad anställning eller uppsägning räkna med, om personen i fråga gjort dylika uttalanden och låta den saken influera på sitt avgörande. Uttrycket »menligen utlåta sig om kamrater, förmän eller kungl. teaterinstitutionen och dess verksamhet» är av så svävande och vittfammande beskaffenhet, att nästan vilket kritiserande yttrande av kungl. teatern som helst kan pressas in därunder. Avsikten med bestämmelsen har väl från början och bör väl allt framgent vara den att förhindra otillbörlig, personligt smädande kritik av kamrater och förmän. Där-

emot böra icke sakliga och av intresse för institutionen framställda anmärkningar mot dess artister eller ledning få anses vara grund till varning och bestraffning och än mindre till uppsägning. I den mån en dylik innebörd kan inläggas i paragrafen, blir denna av odiös beskaffenhet och innebär, att personal vid de kungl. teatrarna berövas den fria yttrande- och kritikrätt, som bör tillkomma varje svensk medborgare och som tillkommer personalen vid statens olika verk och inrättningar. Att jämställa kungl. teatrarna med privata affärsföretag, som kungl. teaterns direktion försökt i dess skrivelse av den 27 juli 1914, torde vara ohållbart. Även om kungl. teatrarna äro affärsdrivande verk, få de anses vara institutioner av övervägande offentlig beskaffenhet, och bör personalen därstädes icke jämställas med personal på ett privat affärsföretag.

Vad sålunda anmärkts finner utskottet dock, vid det förhållande att utskottet ansett sig kunna godkänna själva principen i frågan om personalens anställning, icke böra föranleda någon framställning till Kungl. Maj:t i motionens syfte, och får utskottet därför hemställa,

att förevarande motion ej måtte föranleda någon
andra kammarens åtgärd.

Stockholm den 16 maj 1916.

På utskottets vägnar:

GUNNAR LÖWEGREN.

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet hava närvarit: herrar *Löwegren, Wikström, Åkerlindh, Thore, Sundberg, Eurén, Runefors, Sköld, Ericsson* i Arboga och *Jönsson* i Fridhill.

Bilaga 1.

Yttrande av styrelsen för kungl. teaterns aktiebolag.

Till riksdagens andra kammarens femte tillfälliga utskott.

Sedan till utskottet för den förberedande behandlingen hänvisats en inom andra kammaren avgiven motion, nr 220, av herr Lindhagen, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående revision av reglementena för de kungl. teatrarna och för deras personals pensionsinrättningar, har utskottet begärt styrelsens för kungl. teaterns aktiebolag yttrande över den i motionen berörda frågan, huruvida och i vad mån en revision i angivet syfte av omförmälda reglementen kan anses vara av behovet påkallad.

Styrelsen får med anledning härav anföra följande:

Av motiveringen till ovan åberopade motion framgår, att densamma har tillkommit på grund av att styrelsen funnit sig nödsakad avskeda en i hovkapellet anställd violinist genom att i enlighet med det med honom träffade avtalet uppsäga honom från befattningen. Denna åtgärd har synts motionären så mycket hårdare, som densamma haft till nödvändig konsekvens, att personen i fråga tillika med befattningen förlorat sitt medlemskap i vederbörande pensionsinrättning utan att hava någon rätt eller utsikt att återfå redan erlagda pensionsavgifter.

Motionären tycker sig och finna ett dubbelspel däruti att man å ena sidan tillförsäkrar den anställde en viss trygghet genom att föreskriva att vid förseelse först skall tilldelas varning och genom att uttaga pensionsavgifter för att trygga honom också på ålderdomen, medan man å andra sidan tillåter styrelsen att hava till hands ett privat kontrakt med den enskilde, vilket, enligt motionärens uppfattning, »löser styrelsen från alla reglementerade föreskrifter och öppnar utväg för vilket godtycke som helst».

Beträffande det särskilda, av motionären åberopade fallet anser sig styrelsen kunna inskränka sig till att hänvisa till det styrelsens yttrande, som, betecknat bil. C. bifogats motionen.

Vad beträffar motionens huvudinnehåll och däri berörda principfrågor tillåter sig styrelsen åberopa vad i sådant avseende anförts i nämnda styrelsens yttrande, men torde därjämte följande synpunkter särskilt böra bringas i erinring.

Det faller av sig själv, att man för att kunna driva opera- eller teaterverksamhet på ett sätt, som tillfredsställer berättigade anspråk, måste tillse, att personalen rekryteras på bästa möjliga sätt både från personlig och konstnärlig synpunkt. Med huru stor försiktighet urvalet än sker, kan dock icke undgås, att understundom anställning vinnes av personer, som av ett eller annat skäl icke bort erhålla sådan.

Har så skett, kan ledningen givetvis ej utan vidare låta därvid bero. Det är ju alltid en fråga av stor vikt vid en anställning att platsen besättes med lämp-

lig person, och det kan hända, att bibehållandet av den tillfälliga anställningshavaren är ägnat att förorsaka företaget stor skada, både konstnärligt och, till följd därav, ekonomiskt. Ledningen måste sålunda hava till sitt förfogande medel att i en sådan situation ingripa effektivt.

För ett företag av ifrågavarande natur lärer intet annat effektivt medel kunna påvisas än anställning på korttidskontrakt, en anordning som ock väl överensstämmer med företagets karaktär.

Det är med hänsyn till verksamhetens beskaffenhet uppenbart, att det måste betraktas som en given olägenhet, direkt motverkande verksamhetens syfte, om det skulle stå en anställningshavare öppet att i administrativ väg och på formella grunder klaga sig till rätten att hålla sig kvar på en befattning, för vilken han befunnits inkompetent eller olämplig. Riktigheten av detta resonemang är från konstnärlig synpunkt obestriddig. Därmed följer emellertid, att det måste godtagas för alla fall även av det skäl, att det, i stort sett, praktiskt undandrager sig kontroll, i vad mån konstnärliga synpunkter i det särskilda fallet varit avgörande.

Av vad sålunda anförts anser sig styrelsen kunna draga den slutsatsen, att borttagandet av dess nuvarande rätt och plikt att anställa personal allenast på korttidskontrakt skulle kunna för operans verksamhet medföra de största vådor.

Nästa fråga är, huruvida det, såsom motionären anser, ligger ett »dubbelspel» i att, med bibehållande av korttidskontrakt och uppsägningsrätt, tillförsäkra den anställde den trygghet, som ligger i att »vid förseelse först skall tilldelas varning» och i att det uttages »pensionsavgifter för att trygga honom också på ålderdomen».

Enligt styrelsens uppfattning är denna åsikt icke riktig.

Det är, vad först beträffar varningsförfarandet, klart, att en anställningshavare kan uppträda på sådant sätt, att arbetet i dess helhet äventyras och betydande skada uppkommer. I sådant fall är den möjlighet som uppsägningsrätten bereder ledningen att efter viss tid, dock i regel först vid kontraktstidens utgång, bliva honom kvitt, ej tillräcklig, utan har man måst åt ledningen inrymma den rätt, som tillkommer varje annan arbetsgivare, att vid kontraktsbrott från arbetstagarens sida avskeda honom. För att denna rätt, att *under anställningstid* avskeda anställningshavare, ej skall komma till användande i annat än sådant fall, då förutsättningarna för avskedandet äro fullt klara, har för utövandet av rätten därtill föreskrivits vissa formaliteter, avseende på en gång att tillgodose anställningshavarens berättigade intressen och att på ett tillfredsställande sätt konstatera tillvaron av de åsyftade förutsättningarna. Bland dessa förutsättningar och formaliteter ingår varningsförfarandet som ett naturligt led.

Det föreligger sålunda icke någon motsättning mellan korttidskontraktet och den därmed förknippade uppsägningsrätten å ena och reglements föreskrifterna om rätten till avskedande först efter varning å andra sidan.

Vad därefter vidkommer förlusten av medlemskapet i pensionsinrättning utan rätt att återfå erlagda pensionsavgifter, kan det ju ej förvåna, att den, som råkat ut för en dylik situation, måste finna det hårt, allra helst om han ser saken så, att han varit pliktig inträda i pensionsinrättningen och själv erlagga avgifterna till densamma.

Det synes emellertid styrelsen, som om frågan icke vare sig får eller kan ses enbart från hans synpunkt.

Det förhåller sig ej så, att dessa avgifter påtvingats honom mot hans vilja,

efter det han utan skyldighet att erlægga dem blivit med fast lön anställd. Utan det är i verkligheten så, att han frivilligt och fullt medvetet antagit anställning mot en lön, svarande emot den nominella lönen med avdrag av föreskriven pensionsavgift, dock med skyldighet för kungl. teatern att inbetala sagda avgift till pensionsinrättningen.

Då man får antaga, att den, som söker anställning hos kungl. teatern, också tar reda på bestämmelserna i pensionsreglementet och sålunda äger full kännedom om att dessa pensionsavgifter, som inbetalas av teatern, endast under vissa förutsättningar, bland annat att han under viss tid bibehålles vid sin anställning vid teatern, komma honom till godo, kan det sålunda omöjligen med skäl göras gällande, att någon orätt begås emot den, som, antagen endast på korttidskontrakt, av en eller annan anledning icke kommer att innehava befattningen så länge, att han kan av de inbetalda avgifterna draga någon fördel.

För jämförelses skull torde ock kunna i detta sammanhang erinras om att skyldighet att inträda i vederbörande änke- och pupillkassor samt till dem inbetala avgifter är obligatorisk för stora grupper av ämbets- och tjänstemän utan hänsyn till, om de äro gifta eller icke, och utan rätt att i något fall bekomma restitution av vad som inbetalts.

Att det, därest vederbörande anställningshavare längre tid innehaft befattning av ifrågavarande slag, kan synas hårt att beröva honom beräknad fördel av de för honom inbetalda avgifterna till pensionsinrättningen, har, som framgår av bestämmelserna i gällande pensionsreglemente och föreliggande förslag till nytt sådant. åberopat av motionären, behjärtats så till vida, att den, som efter det avgifter för ett visst antal år blivit erlagda, lämna sin befattning, berättigats att fortfarande bibehålla sitt medlemskap av pensionsinrättningen under förutsättning, att han själv erlägger därefter förfallande avgifter.

I vad mån nuvarande, respektive föreslagna bestämmelser i pensionsreglementena skulle kunna i angivna hänseende ytterligare förändras till respektive anställningshavares förmån är en fråga, som undandrager sig styrelsens bedömande.

Med åberopande av vad ovan anförts får styrelsen till slut göra det uttalande, att enligt styrelsens uppfattning inga som helst skäl föreligga för förändring av gällande reglemente för kungl. teatern i det av motionären angivna syfte.

Stockholm den 4 april 1916.

För styrelsen:

Gustaf von Rosen.

Hans von Stedingk.

Emil Petterson.

Bilaga 2.*Yttrande av styrelsen för kungl. dramatiska teaterns aktiebolag.*

Riksdagens andra kammares femte tillfälliga utskott.

I anledning av utskottets skrivelse den 8 sistlidne mars beträffande herr Lindhagens motion angående skrivelse till Kungl. Maj:t om revision av reglementena för de kungliga teatrarna och för deras personals pensionsinrättning, får styrelsen för Kungl. Dramatiska teatern härmed äran meddela

att bestämmelserna i reglementena den 29 november 1907 för Kungl. Dramatiska teatern och den 13 augusti 1909 för de kungliga teatrarnas pensionsinrättning synas styrelsen fullt garantera personalens rättvisa och tryggade anställning, samt

att styrelsen saknar anledning yttra sig om bestämmelserna i reglementet för kungl. hovkapellet pensionsinrättning.

Stockholm den 4 april 1916.

Kungl. Dramatiska teaterns aktiebolags styrelse:

Tor Hedberg.

Bilaga 3.*Yttrande av styrelsen för kungl. teatrarnas pensionsinrättning.*

Till riksdagens andra kammares femte tillfälliga utskott.

I anledning av en inom riksdagens andra kammare väckt motion, att riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte taga i övervägande, i vad mån reglementena för kungl. teatrarna och deras personals pensionsinrättningar kunna underkastas revision i syfte att tillförsäkra denna personal en rättvis och tryggad anställning, har kammarens femte tillfälliga utskott, till vilket denna motion hänvisats för förberedande behandling, i skrivelse till styrelsen för pensionsinrättningen meddelat, att utskottet ansett önskvärt att från styrelsen erhålla ett yttrande, huruvida och i vad mån en revision i angivet syfte av reglementet för pensionsinrättningen kunde anses vara av behovet påkallad.

Den genom nämnda motion upptagna frågan om villkoren för anställning vid de kungl. teatrarna och entledigande från dylik anställning regleras genom dessa teatrar reglementen och faller utanför området för pensionsinrättningen.

reglemente. Sistberörda reglemente kan i detta sammanhang icke äga någon betydelse annat än så tillvida, som genom detsamma bestämmes, i vad mån en person, som vunnit anställning vid någon av de kungl. teatrarna i sådan egenskap, att han blivit delägare i pensionsinrättningen, men därefter lämnat denna anställning, är berättigad att kvarstå i pensionsinrättningen eller eljest åtnjuta rättigheter på grund av avgifter, som han erlagt till densamma. Under erinran om, att anställning i hovkapellet icke medför delägarskap i de kungl. teatrarnas pensionsinrättning, vill styrelsen meddela, att gällande reglemente för pensionsinrättningen i ovan angivna hänseende innehåller följande.

I § 4 stadgas, att den, som i minst 15 år varit delägare i pensionsinrättningen, äger, om han därefter lämnar sin tjänst, rätt att, emot fortfarande inbetalning av stadgade avgifter, såsom delägare kvarstå i den klass, han vid avgäendet tillhörde, så framt han tillhört denna klass i minst tre år, men eljest i den klass, till vilken han tre år före avgäendet hörde. Sådan delägare förlorar dock sin rätt till delaktighet i pensionsinrättningen, därest han under ett helt år uraktlåter sin skyldighet i avseende å avgifternas inbetalande.

Vidare föreskrives i § 7 mom. 2, att delägare, som på den grund, att teaterstyrelsen beslutat nedsättning i hans löneförmåner eller helt och hållet vägrat att återanställa honom, lämnat sin tjänst efter att hava tillhört pensionsinrättningen väl i 5 år men ännu ej i 15 år, likväl kan av inrättningens styrelse, om den, efter att hava hört styrelsen för den av de kungl. teatrarna, vid vilken han senast innehaft anställning, finner sådant för gott, bibehållas vid sitt delägarskap i pensionsinrättningen emot fortsatt fullgörande av därmed förenade skyldigheter. Pensionen utgår likväl i detta fall med avkortat belopp, nämligen med två tredjedelar av den i allmänhet bestämda huvudpensionen, om delägaren tillhört pensionsinrättningen minst 10 år, och med en tredjedel av huvudpensionen, om delägaren kortare tid än 10 år tillhört pensionsinrättningen.

Enligt § 7 mom. 3 skall delägare, som lämnat sin tjänst och uteslutits ur pensionsinrättningen på skäl, varom förmåles i mom. 2 av samma paragraf — således på den grund att teaterstyrelsen beslutat nedsättning i hans löneförmåner eller helt och hållet vägrat att återanställa honom — vara berättigad att återfå de avgifter, han guldit till inrättningen, men får ej vid förnyad anställning räkna sig till godo de år, för vilka han återfått avgifterna.

§ 10 innehåller, att delägare, som på grund av obotlig sjukdom, ådragen i tjänsten, blivit fullständigt oförmögen att utöva sin tjänst, är, därest han i minst 10 år efter inträde i pensionsinrättningen varit fast anställd vid de kungl. teatrarna, berättigad att, intill dess han kommer i åtnjutande av pension, uppbära årligt understöd med belopp, vilket den sålunda oförmögne inom sin klass på grund av sin anställningstid är berättigad uppbära i pension; dock att, om anställningstiden understiger 15 år, understödet skall beräknas till två tredjedelar av det pensionsbelopp, som 15 års anställningstid skulle hava betingat. För vinnande av sådant understöd erfordras: 1) intyg av läkare, som pensionsinrättningens styrelse godkänt, om sjukdomstillståndet, dess orsaker och obotlighet samt 2) intyg från styrelsen för den av de kungl. teatrarna, vid vilken delägaren varit senast anställd, att sjukdomen ådragits i tjänsten.

Slutligen bestämmes i § 11, att delägare, som drabbas av sådan sjuklighet, varom förmåles i § 10 men icke enligt samma paragraf är berättigad till understöd, dock

kan, därest pensionsinrättningens styrelse prövar omständigheterna därtill föranleda, tilldelas ett visst årligt understöd, ehuru till lägre belopp än i 10 § säges.

Någon anledning att ifrågasätta ändring i dessa bestämmelser förefinnes icke enligt styrelsens mening.

Ett exemplar av reglementet bifogas. Stockholm den 5 april 1916.

O. Kinnander.

Joh. Hellner.

Erik Planting-Gyllenbåga.

Henning Malm.

Frans Envall.

Bilaga 4.

Yttrande av styrelsen för kungl. hovkapellet pensionsinrättning.

Till herr ordföranden i riksdagens andra kammarens femte tillfälliga utskott.

Styrelsen för kungl. hovkapellet pensionsinrättning, som erhållit Eder skrivelse den 8 i denna månad med därvid fogade exemplar av herr Carl Lindhagens i andra kammaren väckta motion nr 220 om skrivelse till Kungl. Maj:t angående revision av reglementena för de kungl. teatrarna och för deras personals pensionsinrättningar, får härmed äran meddela följande:

Vid avgörandet av den fråga, som motionären uppkastat, synes det icke vara riktigt att, såsom motionären gjort, uteslutande se på den enskilde individens rätt uti en sak där, såsom här är fallet, såväl enskildas som det allmännas intressen böra tillgodoses.

Man kan tänka sig, att motionären för att på förevarande område åvägbringa »gudomlig ordning» önskar den bestämmelsen införd, att förmånen av anställning i Sveriges främsta orkester, kungl. hovkapellet, som medför enligt § 3 i reglementet för pensionsinrättningen skyldighet att tillhöra kungl. hovkapellet pensionsinrättning och följaktligen också skyldighet att så i motgång som i medgång respektera det för pensionsinrättningen gällande reglementet, icke längre skulle förbindas med sådan skyldighet. Denna fordran, att ledamot av hovkapellet ovillkorligen skall tillhöra pensionsinrättningen, synes det oss emellertid vara alldeles omöjligt att eftergiva. Man kan väl knappast tänka sig att kungl. teaterns styrelse skulle kunna eller vilja medgiva ordinarie anställning i hovkapellet åt någon med befrielse från skyldigheten att tillhöra pensionsinrättningen, emedan sådant helt säkert skulle komma att medföra skyldighet för kungl. teatern att själv få pensionera sådana personer, och att uppehålla hovkapellet verksamhet med allenast extra personal vore ett experiment, som helt enkelt ligger utom möjlighetens gränser.

Om det sålunda icke låter sig göra att revidera pensionsreglementet i den riktningen, att skyldighet för ledamot i hovkapellet att tillhöra pensionsinrättningen borttages, så har måhända motionären tänkt sig att den, som slutar sin tjänst, antingen får tillbaka alla av honom erlagda avgifter till pensionsinrättningen eller ock erhåller pension eller understöd från pensionsinrättningen i proportion till de av

honom erlagda avgifterna, d. v. s. en pension vid sidan av de grunder, varpå pensionsinrättningens verksamhet är byggd, eller ock får, oberoende av den tid han tjänstgjort i hovkapellet, fortsätta att tillhöra pensionsinrättningen och dit göra inbetalningar mot rättighet att i tur och ordning med övriga delägare erhålla pension.

Gent emot den tanken att erlagda avgifter skulle kunna återbetalas tillåta vi oss upplysa, att § 8 i reglementet för pensionsinrättningen föreskriver, att avgifter, som till inrättningens kassa blivit behörigen erlagda, ej må i något fall återbetalas. Detta är helt säkert icke någon för denna pensionsinrättning säregen bestämmelse, utan den är antagligen gällande för alla pensionskassor. Funnes den icke, skulle det vara omöjligt att beräkna om pensionsinrättningen kan fullgöra sina förbindelser eller icke. Det är heller icke mera obilligt att en ledamot av hovkapellet går miste om dylika inbetalade avgifter än att motionären själv, om han upphör att vara tjänsteman, icke återfår erlagda pensionsavgifter.

Aven utbetalande av pensioner vid sidan om det i reglementet bestämda antalet pensioner skulle, om det komme att ske i någon större utsträckning, äventyra pensionsinrättningens soliditet, vilket naturligen icke är önskvärt.

I fråga om det tredje alternativet — bibehållande av delägarskapet i pensionsinrättningen — finnas bestämmelser i reglementets § 14, som lyder så:

»§ 14.

Uppsäges någon Delegare af Kongl. Teater-Styrelsen och förfasckedas eller uppsäger Delegare sjelf sitt kontrakt innan han uppnått det antal tjensteår, som gifver rättighet till pension men han likväl i förra fallet Tio och i sednare fallet Femton år varit med kontrakt och lön inom Hofkapellet tjenstgörande, då må han, med iakttagande dock af stadgandet i 11 § 1 mom., sin pensionsrätt bibehålla, så framt han sist inom tre månader efter afskedsdagen hos Pensions-Inrättningens Styrelse skriftligen anmäler sitt beslut att som delegare kvarstå och fortfar att för de tjensteår, som felas i tjugufem, samt, om han då ej uppnått femtio lefnadsår, derutöfver intill nämnda lefnadsålder till Inrättningens kassa inbetala årliga afgifter såsom vore han ännu i tjenst.

Dessa afgifter böra inom utgången af hvarje halft år, räknadt från afskedsdagen, erläggas, såvida pensionsrätten skall af den afskedade eller hans enka och barn åtnjutas.

Skulle sådan Delegare åter antagas i Hofkapellets tjenst, bestämmes hans pensionsklass, på sätt i nästföljande § finnes stadgadt.»

Det torde vara klart att, om pensionsinrättningen skall fortsätta att tillgodose det ändamål, varför den stiftats, och icke riskera att svälla ut till en orkestermedlemmar i allmänhet omfattande pensionskassa, en viss icke alltför kort tjänstetid måste uppställas såsom villkor för fortsatt delägarskap i pensionsinrättningen.

Vad nu fallet Bjerne angår, så hade han icke innehaft sin tjänst i hovkapellet så länge, att han enligt bestämmelserna i § 14 får kvarstå i pensionsinrättningen och han har följaktligen numera icke någon som helst förmån av de inbetalningar till pensionsinrättningen, som han gjort. Detta förhållande kan visser-

ligen synas hårt för herr Bjerne, eftersom han varit ordinarie i hovkapellet sedan 1906, men det är icke möjligt att genom bestämmelser i pensionsreglementen, andra reglementen eller förordningar undvika mer eller mindre ledsamma gränsfall. Det måste gälla på detta område likasom på så många andra områden i livet, där man icke är allenarådande, att tillse, att man icke själv obetänksamt vidtager åtgärder i strid mot sina egna intressen.

I det nya förslag till reglemente för pensionsinrättningen, som nu är på Konungens prövning beroende, finnas bestämmelserna i § 14 i det nu gällande reglementet intagna. Under den långa bearbetning och granskning från delägarnes sida, som detta nya förslag på sin tid genomgick, höjdes ingen röst — icke heller herr Bjernes — för uteslutande ur reglementet av dessa bestämmelser.

Av vad styrelsen härövan anført behagade herr ordföranden finna, att styrelsen icke anser en revision av vare sig detta eller något annat pensionsreglemente i den av motionären angivna riktning vara av behovet påkallad och icke heller ur allmän synpunkt önskvärd.

Stockholm den 20 mars 1916.

På styrelsens vägnar:

Karl Axel Riben,
Ordförande.